

Studiu privind promovarea folclorului prin activitățile din grădiniță

01.04.14

Șezătorile aduc lumina în sufletul copiilor, dau aripi imaginației, creează o atmosferă de plăcere, bucurie. În transmiterea obiceiurilor și tradițiilor populare prin serbările preșcolare am pornit de la ideea că nu există un alt element artistic care să poată fi aplicat multilateral în ansamblul procesului educațional ca șezătorile. Povestim copiilor despre șezători și sunt impresionați.

„-Mi-ar plăcea să iau parte la așa ceva!” mi-a șoptit timid un copil din grupa mea. Deși erau copii de la țară, nu auziseră niciodată de cuvântul “șezătoare”, deoarece acest obicei a fost de mult uitat, datorită modernizării femeilor de la țară.

Câteva din rămășițele vechilor obiceiuri ale poporului nostru le mai găsim doar în casele unor bătrâni uitați parcă de timp. Aici parcă timpul s-a oprit în loc: cuverturile, preșurile țesute și ștergarele cusute de mâinile femeilor, farfurile frumos pictate în motive florale împodobesc și astăzi odăile vechi. Deși nu am participat la o șezătoare adevărată niciodată, îmi amintesc cu plăcere de vremea copilăriei mele petrecute la bunici. În anotimpul iarna, când munca la câmp lua sfârșit, bunica scotea războiul și țesea: preșuri, ștergare, cuverturi, spunându-mi că mi le va da drept zestre, când mă voi mărita. Copil fiind, am încercat și eu să țes la război, dar mâinile și picioarele mele nu aveau îndemânarea bunicii. Uneori, seara, după ce terminam cu munca prin gospodărie, la bunica mai venea câte o vecină „în povești”. Bunica țesea la război, iar vecina făcea „cipcă” pentru cearșafuri sau pentru fețele de masă. Deoarece cu ani în urmă iernile erau lungi și geroase, la țară se încălzea doar o singură cameră și vrând, nevrând la poveștile bunicii și ale vecinei luam parte și eu și bunicul. Pentru a nu mă plictisi, bunica m-a învățat să tricotez. Astfel am început să le fac haine păpușilor mele, care nu erau păpuși Barbi ca acum, ci erau niște știuleți de porumb. Bunicul ne ținea și el de urât, pufăind din pipă și spunându-ne câte o poveste. Alteori, bunicul spunea glume sau cânta colinde, antrenându-ne pe toți din casă în spiritul sărbătorii Crăciunului. Doar înaintea Crăciunului bunica își strângea pentru câteva zile războiul, dar nici atunci nu sta degeaba, ci torcea lână pentru șosete și mănuși. Fusu-i sfârâia între degete și-l ducea departe până aproape de patul meu, apoi aduna firul și tot așa. Era senină și veselă de parcă s-ar fi odihnit toată ziua. De multe ori nu apuca bunica de tors un fus că adormeam. Atunci am auzit pentru prima dată povestea *Fata babei și fata moșneagului* și tare îmi doream să fiu și eu harnică, ascultătoare și de toți iubită, ca fata moșului. Ce frumoase au fost acele vremuri ale copilăriei...

Dar vremurile acelea au trecut de mult, și odată cu ele și bunicii, iar pentru mine serile petrecute în casa lor au fost adevăratele șezători.

Astfel mi-a trecut prin minte să-i duc pe copiii din grupa mea într-o excursie mai specială pentru a lua contact cu elementele din viața de zi cu zi a strămoșilor noștri. M-am hotărât să-i duc în vizită la una dintre femeile bătrâne din sat pentru a vedea un război de țesut, o furcă și un fus. Aceasta le-a explicat copiilor părțile componente ale războiului, modul cum se torcea lână și cum se țese la război. Copiii au rămas uimiți văzând preșurile și cuverturile ce împodobeau casa femeii, toate fiind țesute la război. Aici copiii au luat pentru prima dată contact cu viața de odinioară a țăranilor noastre. Mirarea se citea pe fețele lor, iar întrebările nu mai conteneau. Pentru ei era ceva nou. Au atins fusul, furca și caierul de lână și pentru o clipă s-au simțit transpuși pe un tărâm de basm. Deși au auzit de la bunicii lor multe lucruri despre viața de demult a strămoșilor noștri, niciodată nu și-au imaginat-o. Ei știau că toate lucrurile pe care le au sunt de la magazin și niciodată nu și-au închipuit că ele pot fi făcute în casă. Pentru copii această vizită a avut o semnificație aparte și le-a deschis noi orizonturi. Oricât aș fi încercat să le povestesc despre poporul nostru, despre viața de zi cu zi a țăranului român, cred că nimic nu ar fi reușit să-i surprindă mai mult decât contactul

direct cu ceea ce reprezintă tradiție, obiceiuri, port popular, contact pe care l-au realizat prin intermediul acestei vizite. Deși nu a fost o activitate asemănătoare cu activitățile la care copiii luau parte în grădiniță, scopul activității, de a-și însuși cât mai multe cunoștințe despre modul de viață al poporului nostru, despre muncile specifice țaranului român, a fost atins. Cunoștințele dobândite în cadrul acestei vizite n-au rămas nevalorificate, ci, dimpotrivă, au fost puncte de pornire pentru mine în vederea realizării unor proiecte tematice, cum ar fi: „Mândru sunt, că sunt român”, „Lada de zestre a bunicii”. Aceste proiecte au însemnat pentru copii o reactualizare a unor cunoștințe pe care ei le dobândiseră prin intermediul acestei vizite: componența costumului popular, obiectele realizate de țarancile noastre pentru a-și împodobi casa în zilele obișnuite sau în zile de sărbătoare. A doua vizită am făcut-o la Muzeul etnografic al Transilvaniei. Împreună cu acești copii am „gustat” din savoarea folclorului, făcându-l viu, aducându-l la noi în grupă. L-am simțit, l-am exprimat și l-am trăit împreună cu copiii într-o comuniune a sufletelor și deopotrivă, a minților.

Ajunși la muzeu, copiii au rămas uimiți și totodată plăcut impresionați de frumusețea și simplitatea lucrurilor pe care le-au văzut. Niciunul din obiectele prezentate la muzeu nu semăna cu ceea ce văzuseră ei vreodată. Totul părea rupt dintr-o altă lume atât de veche și totodată pentru ei atât de nouă, iar explicațiile ghidului i-au transpus parcă în acea lume.

Aici copiii au văzut pentru prima dată diferite obiecte pe care strămoșii noștri le foloseau în cultivarea pământului, la pescuit, vânatoare, apicultură, morărit, creșterea animalelor. Tot aici au văzut pentru prima dată măști specifice diferitelor obiceiuri de iarnă, cum ar fi Capra, Irozii, precum și măști specifice unor obiceiuri agrare.

Un alt punct de atracție a fost, pentru copii, pavilionul în care erau prezentate costume populare din toată zona Transilvaniei. Nu mare le-a fost mirarea acestora să vadă cât de frumoase, de diversificate și de viu colorate erau aceste costume. Tot aici copiii au observat interiorul unei case țărănești, complet utilată cu obiecte lucrate manual: cuverturi, preșuri, ștergare, ulcioare, vase, oale de lut, obiecte de mobilier etc. Uimirea se putea citi pe fața copiilor, iar întrebările n-au conținut să apară. Zile întregi copiii n-au încetat să vorbească despre experiențele trăite prin intermediul acestei vizite la muzeu. Astfel a apărut dorința de a cunoaște mai mult despre poporul român, despre originea sa. În acest sens, am inițiat proiectul „România, La mulți Ani!”. Pentru mine, a vorbi de sărbători naționale, de obiceiuri și tradiții astăzi înseamnă a reflecta asupra vieții spirituale și morale a poporului și de a încerca o revigorare moral-spirituală a tinerei generații.

Noi, adulții, ne aducem aminte cu plăcere de zilele copilăriei noastre, de rădăcinile neamului nostru și, pentru că ne dorim din tot sufletul ca tot ce e frumos să nu moară, încercăm să reînviem în sufletele copiilor noștri dorința de a cunoaște trecutul strămoșesc.

Consider că orice copil trebuie educat pentru a fi un continuator al culturii naționale și, pentru a-i pregăti pentru integrarea în colectivitatea națională și internațională, urmărim familiarizarea sa cu istoria țării noastre, precum și cu valorile spirituale. Iată de ca am considerat necesară abordarea acestei teme, care să-i ofere copilului șansa integrării într-o societate pusă în slujba progresului spiritual și moral de care are atâta nevoie omenirea. Prin intermediul acestui proiect am urmărit să le fac cunoscute copiilor următoarele lucruri: însemnele naționale (stema, steagul, harta), unele fapte glorioase ale neamului românesc, precum și modul de înfăptuire a Unirii și importanța ei pentru noi, Ziua Națională, elementele de relief specifice zonei noastre, imnul național al României, precum și consolidarea unor cunoștințe mai vechi, cum ar fi numele țării, al capitalei, componența costumului popular sau să-i familiarizez cu unele tradiții de luptă ale poporului român pentru dreptate socială și națională. M-am bucurat să observ o schimbare favorabilă la copii, în ceea ce privește dragostea de țară și de neam.

Deși diferite din punct de vedere didactic, secvențele de activitate sunt totuși atât de asemănătoare din punctul de vedere al impactului emoțional și cognitiv, precum și al eficienței formative.

Bucuria mea a luat atunci și ia în continuare forme speciale când asociez cuvântul, ancoră al

acestei lucrări, FOLCLORUL, de reușitele preșcolarilor mei. Ce sentimente mai puternice ar putea avea un cadru didactic, ce anume l-ar putea face mai mândru decât o armonioasă îmbinare și integrare a cognitivului cu afectiv motivaționalul, și acestea în condițiile asigurării unui nivel calitativ corespunzător al fenomenului educațional. Am realizat multe lucruri cu și prin intermediul acestor copii, iar dacă eu le-am oferit multe cunoștințe legate de folclorul nostru, ei mi-au oferit cunoștințe legate de folclorul copiilor, cunoștințe pe care le-am valorificat prin intermediul unei culegeri de folclor, la care am participat în calitate de colaborator. Dacă ideea acestei lucrări mi-a fost sugerată de copilul meu, ideea de a participa ca și colaborator al acestei culegeri mi-a fost sugerată de copiii din grupa mea. Într-una din zile, în timp ce studiam anunțurile de pe site-ul didactic, am citit un anunț al unor educatoare din Târgu Mureș, care căutau colaboratori pentru realizarea unei culegeri de folclor, care să cuprindă jocuri și cântece din folclorul copiilor. Acest anunț mi-a atras atenția și totodată mi-a stârnit curiozitatea de a afla mai multe lucruri despre folclorul copiilor. A doua zi, la grădiniță, am încercat să aflu de la copii mai multe lucruri despre jocurile pe care ei le practicau acasă, altele decât cele pe care ei le învățaseră la grădiniță. Am rămas plăcut surprinsă să aflu ce varietate de jocuri și cântece cunoșteau acești copii. Am început să adun aceste jocuri și cântece din folclorul copiilor într-un material căruia apoi i-am dat forma unei mini serbări, cu ajutorul căreia am participat la realizarea culegerii *Jocuri din folclorul copiilor de ieri și de azi*. Analizând evoluția grupului pe parcursul a trei ani, am constatat că acesta a realizat performanțe și comportamente spectaculoase, valorificând elementele de folclor.

Autor: Cornea Claudia
Gherla, Grădinița „Căsuța fermecată”
Specialitatea: educatoare